

Súd: Okresný súd Košice I
Spisová značka: 37C/20/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7118206442
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 04. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Boris Brondoš
ECLI: ECLI:SK:OSKE1:2019:7118206442.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Košice I sudcom JUDr. Borisom Brondošom v spore žalobkyne X. D., J. XX.X.XXXX, G. G. XX, H., zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Marián Prievozník, PhD., advokát, s.r.o., Krmanova 1, Košice 040 01, IČO: 47 239 573, proti žalovanej Slovenskej republike zastúpenej Generálnou prokuratúrou SR, so sídlom Štúrova 2, Bratislava, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci takto

rozhodol:

I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 1.451,87 eura spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 951,87 eura od 30.5.2018 do zaplatenia a to všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti žalobu zamietla.

III. Žalobkyni priznáva proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnej výške.

odôvodnenie:

1. Žalobkyňa podala na tunajší súd dňa 31.5.2018 žalobu, ktorou sa domáhala náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 500,- eur a náhrady škody vo výške 951,87 eura s prísl. a náhrady trov konania. Žalobu odôvodnila tým, že dňa 18.03.2013 v Košiciach vydal vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva PZ v Košiciach, Odboru kriminálnej polície uznesenie o vznesení obvinenia Č.: Q.-XXXX/X-Q.-H.-XXXX, ktorým bolo žalobkyni vznesené obvinenie pre prečin sprenevery podľa § 213 ods. 1, od. 2 písm. a) Trestného zákona. Proti tomuto uzneseniu podala žalovaná dňa 28.03.2013 sťažnosť, ktorá bola zamietnutá uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry Košice II č. k. 2Pv 489/11-22 zo dňa 15.04.2013 ako nedôvodná a následne bola voči nej podaná obžaloba. Rozsudkom Okresného súdu Košice II č. k. 4T 141/2013-394 zo dňa 06.12.2016 bola žalobkyňa spod obžaloby oslobodená, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bola ako obžalovaná stíhaná. Krajský súd v Košiciach uznesením 8To 78/2017-431 zo dňa 11.09.2017 zamietol odvolanie prokurátora proti rozsudku, ktorý týmto dňom nadobudol právoplatnosť. Uznesenie vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ v Košiciach, Odboru kriminálnej polície o vznesení obvinenia Č.: Q.-XXXX/X-Q.-H.-XXXX L. O. XX.XX.XXXX je nezákonným rozhodnutím pri výkone verejnej moci. Právomoc Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky konať za štát vo veci náhrady škody vyplýva z § 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 514/2003 Z. z., nakoľko sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia bola prokurátorom zamietnutá. Žalobkyňa dňa 26.03.2018 v súlade s § 15 zákona č. 514/2003 Z. z. podala Generálnej prokuratúre SR ako príslušnému orgánu žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Dňa 30.05.2018 žalovaná oznámila žalobkyni, že jej žiadosť vyhodnotila ako nedôvodnú. Uvedeným dňom nastala splatnosť nároku žalobkyne na náhradu škody a žalovaná sa dostala do omeškania s jeho platením. Splatnosť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch,

ktorý je svojou povahou osobitným nárokom, nastane až priznaním tohto nároku súdnym rozhodnutím Žalovaná v odpovedi argumentuje, že názor, že oslobodenie spod obžaloby znamená automaticky nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, nepovažuje za správny a zákonný. Názor vyslovený žalovanou je v rozpore s dlhodobou ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, najmä rozsudkami č. k. 3Cdo/194/2010 a uzneseniami č. k. 4Cdo/183/2009 a č. k. 4M Cdo/15/2009, čo je rozhodnutie dovolacieho súdu. Voči relevancii nálezu II. Ú.N. XXX/XXXX-XX L. O. XX.XX.XXXX pre účely tohto konania je

potrebné uviesť tri podstatné výhrady: a) Dôvod zrušenia rozhodnutia dovolacieho súdu bol v tomto prípade iný a nespočíval v tom, čo vo svojej odpovedi uviedla žalovaná - týkal sa najmä právneho posúdenia premlčania podľa § 22 zákona (nález nadväzoval na predchádzajúci nález ústavného súdu v tej istej veci, kde nebolo vyslovené nič v tom zmysle, že by sa spochybňovala nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia); b) Po vrátení veci ústavným súdom všeobecné súdy opätovne priznali žalobcovi nárok na náhradu škody voči štátu, čo je mimoriadne podstatná okolnosť; c) V prípade prejednávanej Ústavným súdom SR sa žalobca domáhal ušlého zisku z nezrealizovaného predaja nehnuteľnosti v dôsledku jeho obvinenia v trestnom konaní, vo svetle čoho je potrebné chápať právne vety vyslovené Ústavným súdom - žalovaná si z odôvodnenia vybrala pár viet, aby zdanlivo podporila svoje stanovisko, tieto však boli vytrhnuté z kontextu a s prejednávanou vecou nesúvisia. V tomto prípade sa žalobkyňa domáha výlučne nákladov na svoju obhajobu, a nie ušlého zisku, jedná sa o skutkovo aj právne úplne inú situáciu. Rozhodnutie ESLP vo veci Lavrechov proti Českej republike nesúvisí s prejednávanou vecou a nie je pre toto konanie použiteľné. Sťažovateľ Lavrechov namietal porušenie práva na ochranu majetku spočívajúce v tom, že mu prepadla záruka (kaucia) ktorou súd nahradil väzbu, hoci bol následne vo veci samej oslobodený; sťažnosť bola zo strany ESLP zamietnutá s odôvodnením, že sťažovateľ sám skomplikoval trestné konanie tým, že porušil podmienky nahradenia väzby peňažnou zárukou, keď ihneď po prepustení ušiel do Ruska. ESLP teda neposudzoval zákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu, ale prípustnosť donucovacích prostriedkov (kaucie) aplikovaných voči obvinenému v rámci už prebiehajúceho trestného konania. V tomto prípade žalovaná neporušila žiadnu povinnosť uloženú v rámci trestného konania, ani ho nemarila, ani sama vlastným konaním nedala žiadny dôvod pre jeho začatie. Jedná sa o skutkovo a právne o úplne inú situáciu. Nárok žalobkyne uplatnený v tomto konaní pozostáva z nasledovných čiastkových nárokov: Trovy obhajoby v trestnom konaní vo výške 951,87 €, ktoré zaplatila na základe faktúry č.2018/014. Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 500,- €, ktorej výšku žalobkyňa odôvodňuje tým, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím - nemajetkovú ujmu spôsobenú trestným stíhaním, počas ktorého je každý človek vystavený obrovskému stresu a strachu z prípadného odsúdenia (bez ohľadu na to, že sám seba považuje za nevinného), nie je možné kompenzovať len tým, že sa nahradia trovy obhajoby, ani ospravedlnením, ku ktorému ale zo strany žalovanej nedošlo a zjavne ani nedôjde, ani samotným konštatovaním súdu, že rozhodnutie, za ktoré zodpovedá štát, bolo nezákonné; - osobou žalobkyne, jej doterajším životom a prostredím v ktorom žije a pracuje: žalobkyňa je doposiaľ bezúhonná, v čase obvinenia bola vo veku 28 rokov, pracovala ako predavačka u údajnej „poškodenej“, ktorá si voči nej vymyslela obvinenie z trestného činu, pretože jej v tom čase krachovala predajňa, a následne s ňou skončila aj pracovný pomer; - závažnosťou vzniknutej ujmy, ku ktorej došlo tak, že žalobkyňa bola po dobu 4 rokov vystavená trestnému konaniu so všetkými negatívnymi dôsledkami, ktoré z toho pre bezúhonného človeka vyplývajú; - závažnosťou následkov, ktoré žalobkyňi vznikli v spoločenskom uplatnení, pretože si dlho nevedela nájsť prácu a nakoniec musela odísť pracovať do zahraničia. Príslušenstvo pohľadávky tvoria úroky z omeškania v zákonnej výške zo sumy 951,87 € od 30.05.2018 do zaplattenia. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyňi 1 451,87 € a úroky z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 951,87 € od 30.05.2018 do zaplattenia v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Žalovaná vo svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 7.8.2018 uviedla, že v danej veci neexistuje rozhodnutie, ktoré by bolo možné považovať v zmysle citovaného ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. za nezákonné, a ktorým mala byť žalobkyňi spôsobená ňou konštatovaná škoda. V predmetnej veci totiž neexistuje právny titul, ktorý zakladá nárok na náhradu žalobkyňou uplatňovanej škody. V trestnom konaní totiž nebolo vydané v rámci prípravného konania nezákonné rozhodnutie, a to nielen vo vzťahu k uzneseniu vyšetrovateľa o vznesení obvinenia, ale ani uznesenie prokurátora o zamietnutí sťažnosti voči tomuto uzneseniu a to aj napriek tomu, že žalobkyňa bola napokon spod obžaloby prokurátora oslobodená. V čase vydania uznesenia o vznesení obvinenia voči žalobkyňi boli totiž splnené všetky zákonné podmienky upravené Trestným poriadkom na jeho vydanie. Obdobne o sťažnosti žalobcu ako obvineného voči uzneseniu o vznesení obvinenia rozhodol prokurátor po posúdení napadnutého

uznesenia a jemu predchádzajúceho konania podľa skutkového stavu zisteného z dôkazov vykonaných do vznesenia obvinenia. Celkovo povedané, na vydanie všetkých rozhodnutí v rámci prípravného konania boli splnené v danom časovom období potrebné zákonné predpoklady. V danom prípade to bola najmä výpoveď poškodenej, ako aj listinné dôkazy, ktoré odôvodňovali takýto postup orgánov činných v trestnom konaní. Je potrebné poukázať na skutočnosť, že hlavným dôvodom oslobodenia žalobkyne ako obvinenej spod obžaloby nebola priamo (alebo aj nepriamo) skutočnosť, aby vznesené obvinenie a príslušný postup malo (procesné či skutkové) vady, ktoré by predmetné rozhodnutie alebo postup robili nezákonnými. Dôvodom oslobodenia žalobkyne spod obžaloby bolo použitie zásady in dubio pro reo, čo sa nespája s nezákonnosťou vedenia trestného konania. Uvedené pravidlo sa totiž uplatní len pokiaľ ide o skutkové zistenia (otázky skutkového charakteru) a nemožno ho vzťahovať na právne otázky. Nie je preto možné chápať pod pochybnosťami akékoľvek nezrovnalosti v dokazovaní, ktoré nemajú k posudzovanej veci relevantný význam. V prípade, ak nastane takýto právny stav, teda že pochybnosti o určitej skutkovej otázke nemožno odstrániť inými dostupnými dôkazmi, až potom môže súd rozhodnúť v prospech obžalovaného, k čomu aj v danom prípade došlo. Je potrebné dodať, že použitie zásady in dubio pro reo je prípustné až vtedy, keď pochybnosti, ktoré vznikli v trestnom konaní o nejakej skutočnosti, trvajú aj po vyhodnotení a zhodnotení všetkých dostupných dôkazov. Zároveň platí významné a veľmi podstatné (aj pre túto žalovanú vec) pravidlo, že aplikácia zásady in dubio pro reo je výlučnou doménou súdu. Orgány činné v trestnom konaní preto nemajú zákonnú možnosť použiť danú zásadu v prípravnom konaní a jedinou alternatívou je rozhodnúť podľa § 215 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku. To bolo však vzhľadom na podmienku gramatického výkladu slova „nepochybnosti“ a stavu dôkazov v trestnej veci vedenej proti žalobkyni úplne vylúčené. Stav pochybnosti pri posudzovaní skutočnosti, že skutok žalobkyňa (obvinená) nespáchala, by musel byť minimálny, resp. nulový, čo nebol. Okolnosťami, ktoré odôvodňujú aplikáciu predmetného rozhodnutia je situácia, keď po vznesení obvinenia vyplývajú z vykonaného dokazovania také skutočnosti, ktoré vo svojom súhrne výslovne vylučujú, že stíhaný skutok mohla žalobkyňa reálne spáchať. Je potrebné podotknúť, že orgány činné v trestnom konaní majú ešte obmedzenejšie možnosti na zastavenie trestného stíhania aj v konaní pred vznesením obvinenia, pokiaľ existujú čiastočné dôkazy preukazujúce účasť konkrétnej osoby na páchaní trestnej činnosti. Vydaním uznesenia o vznesení obvinenia dochádza k posunu v rámci procesných štádií trestného konania do štádia, v ktorom sa trestné konanie vedie už pre vyššiu stupeň pravdepodobnosti, že prešetrovaný skutok spáchala konkrétna osoba v tomto uznesení označená, t.j. trestné konanie sa presúva do štádia zisťovania skutočností rozhodujúcich pre potvrdenie alebo vyvrátenie tohto trestného obvinenia, ktoré je tak vlastne predpokladom tohto šetrenia, tak vzhľadom na uvedené uznesenie o vznesení obvinenia, na vydanie ktorého boli v čase jeho vydania splnené všetky zákonné predpoklady a z tohto dôvodu nebolo zrušené ani v konaní o sťažnosti proti tomuto uzneseniu, nemožno bez ďalšieho považovať za nezákonné, resp. odporujúce zákonu iba z dôvodu, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní určitého skutku konkrétnou osobou sa neskôr z rôznych dôvodov nepotvrdila (J. Ú. N. N.. L.. F.. Ú. XXX/XXXX L. O. XX.XX.XXXX). Je potrebné vzhľadom na vyššie uvedené obzvlášť zdôrazniť, že výsledky vyšetrovania neumožňovali iný zákonný postup ako vznesenie obvinenia voči žalobkyni. Tento postup bol s poukazom na zákonné predpoklady vznesenia obvinenia v zmysle § 206 Tr. poriadku obligatórny. Z vykonaného dokazovania v trestnom konaní navyše vyplýva, že žalobkyňa si trestné stíhanie svojím konaním zavinila sama, aj keď súd pri použití zásady in dubio pro reo nevidel v jej konaní trestnú činnosť. Uznesenie o vznesení obvinenia podľa platného trestného práva nepredpokladá istotu, že skutok sa stal, že je trestným činom a istotu, že ho skutočne spáchal podozrivý. Inštitút vznesenia obvinenia vychádza iba z dôvodného predpokladu odvíjajúceho sa od vyššej miery pravdepodobnosti, že trestný čin spáchala určitá osoba. Podstata vznesenia obvinenia v každom prípade poníma aj alternatívu, že ďalším dokazovaním (aj uplatňovaním obhajobných práv) sa táto vyššia miera pravdepodobnosti nepotvrdí a obvinenú osobu súd napokon oslobodí s poukazom na základnú zásadu in dubio pro reo. Z uvedeného však nemožno ipso facto dovodiť záver o nezákonnosti vzneseného obvinenia. V danom prípade sa v podstate pravdepodobnosť o spáchaní stíhaného trestného činu nepotvrdila najmä na základe výpovede žalobkyne. Je potrebné dodať, že zákon počíta aj s alternatívou, že predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným sa nepotvrdí. Ak s takouto alternatívou zákon samotný počíta, jej naplnenie (oslobodzujúcim rozsudkom) nemôže byť prejavom nezákonnosti rozhodnutia o vznesení obvinenia. Konštrukciu spočívajúcu v tom, že nezákonným je každé uznesenie o vznesení obvinenia, pretože žalobca nebol odsúdený, nie je možné akceptovať a to s prihliadnutím na to, že takáto konštrukcia nemá oporu v žiadnom ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý jej nepriznáva status nezákonného rozhodnutia. Rozhodnutie súdu, ktoré by legitimizovalo takúto konštrukciu nezákonného rozhodnutia by bolo v rozpore so všetkými zásadami trestného práva účinného na území Slovenskej republiky, pretože uznesenie o vznesení obvinenia podľa platného trestného práva nepredpokladá istotu,

že skutok sa stal, že je trestným činom alebo prečinom a istotu, že ho skutočne spáchal podozrivý. Uznesenie o vznesení obvinenia tak nie je nezákonným z dôvodu, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní trestného činu alebo prečinu neskôr počas jednotlivých štádií trestného konania z rôznych dôvodov sa nepotvrdila. Takýmto širokým výkladom ustanovenia § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. by boli porušené všetky zásady trestného procesu, a to od momentu vznesenia obvinenia v prípravnom konaní až do jeho skončenia v trestnom súdnom konaní. V danom prípade má žalovaná za to, že pre absenciu nezákonného rozhodnutia. K výške uplatneného nároku je potrebné konštatovať, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno pri preukázaní ňou uplatňovanej výšky náhrady škody, nakoľko nepredložila všetky písomnosti týkajúce sa opodstatnenosti, účelnosti ako aj vynaloženia deklarovaných nákladov, nakoľko tieto skutočnosti nie sú žalovanej z predložených faktúr a záverečných vyúčtovaní advokáta známe. To sa týka najmä rozpisu úkonov právnych služieb vo vyčíslení trov obhajoby z 23.2.2018, v ktorom neuvedením zákonných ustanovení a presných časov vykonania úkonov, dochádza k ich nepreskúmateľnosti. Taktiež nie je zjavné, či žalobkyňa reálne uhradila odmenu za úkony právnych služieb, či táto bola zahrnutá do účtovníctva advokáta a či boli v prezentovanom rozsahu uskutočnené porady s obhajcom. V ďalšom rade, je potrebné spochybníť uplatnený nárok v podobe úkonu právnej služby pozostávajúcej z porady s klientom dňa 13.3.2015, keďže medzi prevzatím a prípravou obhajoby a spornou poradou nebol vykonaný žiaden procesný úkon, ktorý by odôvodňoval jeho účelnosť. Je nutné tiež konštatovať, že prevzatie a príprava obhajoby v sebe zahŕňa konzultáciu a prípravu na ďalší procesný úkon, ktorý bezprostredne nasleduje. V danom prípade sa javí byť vykonanie tohto úkonu právnej služby nepreskúmateľné a nadbytočné. Rovnako je potrebné spochybníť účelnosť úkonov pozostávajúcich z vyjadrenia k odvolaniu poškodeného z 8.3.2017 a z vyjadrenia k dôvodom odvolania prokurátora z 20.3.2017. Je dôvodné skúmať, či obhajca nemohol tieto vyjadrenia spojiť do jedného vyhotovenia, keďže časový rozdiel medzi nimi nie je markantný. Čo sa týka nemajetkovej ujmy v danom prípade žalobkyňa nepreukázala, že by došlo k tak závažnému zásahu do jej práv, aby konštatovanie porušenia práva nebol dostatočným zadostučinením vzhľadom na spôsobenú ujmu. Žalobkyňa nepreukázala vznik nemajetkovej ujmy najmä ohľadom jej výšky a dôvodnosti. Je absolútne nedostatočné a neprocesné, aby žalobkyňa prenášala svoju povinnosť ohľadne preukázania a určenia výšky škody alebo ujmy na súd. Neexistuje totiž príčinná súvislosť medzi tým, že vo veci bolo voči Lenke Egedovej vedené trestné stíhanie a tým, že si „dlho“ nevedela nájsť prácu a musela odcestovať do zahraničia. Nie je zjavné, že by sa o trestnom stíhaní žalobkyne niekde verejne vyjadrili orgány činné v trestnom konaní, resp. túto informáciu rozširovali. Je tiež pochybné tvrdenie žalobkyne, že v minulosti viedla riadny život, pretože mala byť za rovnaký trestný čin sprenevery spáchaný aj u svojho predchádzajúceho zamestnávateľa trestne stíhaná (vec vedená na Q. K. H. pod sp. zn. Q.-XXXX/X-Q.-H.-XXXX). Celkovo je možné konštatovať, že v danom prípade je nepochybná nielen absencia samotného nezákonného rozhodnutia ako obligatórnej podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu (§ 3 písm. a/ a § 5 zákona č. 514/2003 Z. z.), ale aj absencia zákonného predpokladu uplatnenia takéhoto nároku (§ 6 zákona č. 514/2003 Z. z.), nakoľko k oslobodeniu nedošlo pre porušenie zákona pri vznesenom obvinení, ale z dôvodu vzniknutých pochybností rozhodných pre určenie viny, ktoré sa zistili až v konaní na súde. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti Slovenská republika, zastúpená v danej právnej veci Generálnou prokuratúrou SR navrhuje, aby súd predmetnú žalobu v celom rozsahu zamietol a nepriznal žalobkyni náhradu trov tohto konania.

3. Žalobkyňa v replike zo dňa 25.1.2018 uviedla, že poukazuje na uznesenie dovolacieho senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 4 M Cdo 15/2009 z 18.08.2010, ktoré súdy konštantne aplikujú na obdobné prípady. Argumentácia žalovanej, že sa jednalo o procesné úkony predpokladané trestným poriadkom, je vzhľadom na ustálenú judikatúru neakceptovateľná. Len ťažko si predstaviť situáciu, že by orgány činné v trestnom konaní robili nejaké iné úkony, než tie, ktoré sú uvedené v trestnom poriadku. Skutočnosť, že procesný predpis takéto úkony upravuje, ich však nemôže zbaviť zodpovednosti, a už vôbec ich nemôže oprávňovať k tomu, aby bez akejkoľvek zodpovednosti viedli trestné konanie voči osobám, ktoré sa nedopustili žiadnej trestnej činnosti, tak ako to bolo v prípade žalobkyne. Žalovaná ďalej vo vyjadrení k žalobe uvádza, že dôvodom oslobodenia žalobkyne spod obžaloby nebola skutočnosť, že by uznesenie o vznesení obvinenia alebo príslušný procesný postup malo vady, ktoré by predmetné rozhodnutie robili nezákonnými, ale uplatnenie zásady in dubio pro reo, ktorá sa nespája s nezákonnosťou vedenia trestného stíhania, pretože sa uplatní len na skutkové otázky. Ak pochybnosti o určitej skutkovej otázke nemožno odstrániť dostupnými dôkazmi, až potom môže súd rozhodnúť v prospech obžalovaného, pričom inému orgánu činnému v trestnom konaní uplatnenie tejto zásady neprislúcha. Zodpovednosť štátu nastupuje podľa

názoru žalovanej len v prípade, kedy po vznesení obvinenia vyplynú z vykonaného dokazovania také skutočnosti, ktoré vo svojom súhrne vylučujú, že žalobkyňa mohla stíhaný skutok reálne spáchať. Presentovaný výklad žalovanej nemá žiadnu oporu v citovanej judikatúre Najvyššieho súdu SR a je s ňou v priamom rozpore. Vo vzťahu k tvrdeniu, že žalobkyňa nebola oslobodená pre nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, uvádza, že takýto dôvod ustanovenie § 285 Trestného poriadku vôbec nepozná a preto z takéhoto dôvodu nikdy nemohol byť žiadny obžalovaný súdom oslobodený spod obžaloby. Žalobkyňa bola oslobodená podľa § 285 písm. a), t.j. z dôvodu, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bola trestne stíhaná. Zásada in dubio pro reo je úzko previazaná s prezumpciou nevinu a v podstate znamená to, že ak nie je obžalovanému bez akýchkoľvek pochybností preukázaná vina, tak nemôže byť odsúdený. Žalobkyňa teda nebola oslobodená preto, že by o jej vine boli nejaké pochybnosti, ako to nepravdivo prezentuje žalovaná, ale preto, že jej v prvom rade žiadna vina nebola preukázaná. Vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu žalobkyne uvádzame, že celé jej obvinenie bolo založené na nepravdivej výpovedi údajnej poškodenej, ktorú nepotvrzovali žiadne iné dôkazy. Žalovaná ďalej vo svojom vyjadrení poukazuje na vety citované z nálezu II. ÚS 163/2013-50 zo dňa 13.11.2013, s ktorými sa už žalobkyňa v podanej žalobe vysporiadala, a označila ich za účelovo vytrhnuté z kontextu najmä vzhľadom na nasledovné: a) Dôvod zrušenia rozhodnutia dovolacieho súdu Ústavným súdom SR nesúvisel s predmetom tohto konania a týkal sa najmä právneho posúdenia premlčania podľa § 22 zákona (nález nadväzoval na predchádzajúci nález ústavného súdu v tej istej veci, kde nebolo vyslovené nič v tom zmysle, že by sa spochybňovala nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia); b) Po vrátení veci ústavným súdom všeobecné súdy opätovne priznali žalobcovi nárok na náhradu škody voči štátu; c) V prípade prejednávanej Ústavným súdom SR sa žalobca domáhal ušlého zisku z nezrealizovaného predaja nehnuteľnosti v dôsledku jeho obvinenia v trestnom konaní, a nie náhrady trov obhajoby, čo je skutkovo a právne úplne iná situácia. Žalovaná ďalej tvrdí, že výsledky vyšetrovania neumožňovali iný zákonný postup ako vznesenie obvinenia voči žalobkyňi, ktoré údajne bolo obligatórne. Vo vzťahu k tomu uvádza, že procesný poriadok umožňoval a umožňuje aj iný procesný postup, napríklad odmietnutie trestného oznámenia, alebo prípadne zastavenie trestného konania ešte v štádiu prípravného konania. Takéto rozhodnutie by bolo nepochybne zákonné vychádzajúc z toho, že žalobkyňa žiadny trestný čin nespáchala. Procesná obrana spočívajúca v tvrdení, že údajne Trestný poriadok údajne neumožňuje žiadny iný postup len po podaní trestného oznámenia vznášať každému obvineniu, je zjavne nedôvodná. Absentuje legitímny dôvod, prečo by orgány činné v trestnom konaní mali trestne stíhať osoby, ktoré sa žiadnej trestnej činnosti nedopustili. Žalovaná nad rámec pôvodnej odpovede na žiadosť o predbežné prerokovanie nároku poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR č. k. 3 Cdo 201/2007 zo dňa 30.07.2008, vo vzťahu ku ktorému uvádza: a) Tak ako v predchádzajúcom prípade sa jedná o účelovo vytrhnuté vety z kontextu, pričom je potrebné vychádzať z obsahu celého rozhodnutia. Na základe oboznámenia sa s jeho obsahom je evidentné, že predmetom žaloby boli dva samostatné nároky - nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným trestným stíhaním, ktorému bolo súdom v celom rozsahu vyhovené, a súčasne nárok na náhradu osobnosti, vo vzťahu ku ktorému boli vyslovené predmetné vety dovolacím súdom. Nárok na náhradu škody bol priznaný tak okresným, ako aj krajským súdom, a dovolanie sa tejto časti nároku vôbec netýkalo; b) Ak súd vyslovil, že nejde o neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti, ak je niekomu vznesené obvinenie, resp. ak sú voči nemu vykonávané úkony trestného konania, tak to samozrejme neznamená, že by to zbavovalo štát zodpovednosti za škodu, spôsobenú nezákonným trestným stíhaním. Nárok na náhradu škody bol v rámci tohto konania právoplatne priznaný; c) Pre úplnosť je potrebné zdôrazniť, že sa jednalo o vec podľa zákona č. 58/1969 Zb., teda podľa predtým platnej právnej úpravy, ktorá neupravovala a nepriznávala, na rozdiel od zákona č. 514/2003 Z. z., náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch ako určitý spôsob odškodnenia za neoprávnený zásah do základných práv. Vo vzťahu k rozhodnutiu Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) vo veci X. proti Českej republike sa už žalobkyňa rovnako vyjadrila v podanej žalobe a poukázala na to, že predmetné rozhodnutie vôbec nesúvisí s prejednávanou vecou a nie je pre toto konanie použiteľné. Sťažovateľ X. namietal porušenie práva na ochranu majetku spočívajúce v tom, že mu prepadla záruka (kaucia) ktorou súd nahradil väzbu, hoci bol následne vo veci samej oslobodený; sťažnosť bola zo strany ESLP zamietnutá s odôvodnením, že sťažovateľ sám skomplikoval trestné konanie tým, že porušil podmienky nahradenia väzby peňažnou zárukou, keď ihneď po prepustení ušiel do Ruska. ESLP teda neposudzoval zákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu, ale prípustnosť donucovacích prostriedkov (kaucie) aplikovaných voči obvinenému v rámci už prebiehajúceho trestného konania. V tomto prípade žalobkyňa neporušila žiadnu povinnosť uloženú v rámci trestného konania, ani ho nemarila, ani sama vlastným konaním nedala žiadny dôvod pre jeho začatie. Jedná sa o skutkovo a právne o úplne inú situáciu. Žalovaná otázku zodpovednosti štátu

uzatvára tým, že podľa jej názoru to, že každé uznesenie o vznesení obvinenia, kde následne nedošlo k odsúdeniu, je nezákonným rozhodnutím, za ktoré štát zodpovedá, je len konštrukciou, ktorú nie je možné akceptovať, pretože pre to nie je žiadna opora v zákone č. 514/2003 Z. z.. Vo vzťahu k tomu uvádza, že sa nejedná o žiadnu konštrukciu, ale o ustálený súdny výklad vyplývajúci z nespočetného množstva súdnych rozhodnutí, napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu SR č. k. 1Cdo 59/1993, 4M Cdo 15/2009, 8Cdo 53/2014, 3Cdo 191/2017, 4 Cdo 183/2009 rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici 13Co 51/2012, 13Co 223/2012, a nespočetné množstvo ďalších rozhodnutí prvostupňových a odvolacích súdov. To, čo vo svojom vyjadrení cituje žalovaná, sú len účelovo vyňaté vety z dvoch súdnych rozhodnutí, ktorými bol nárok na náhradu škody voči štátu dokonca priznaný. Vo vzťahu k výške uplatneného nároku žalovaná namieta, že údajne žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno, nakoľko nepredložila písomnosti týkajúce sa opodstatnenosti a účelnosti jednotlivých nákladov, nakoľko tieto skutočnosti nie sú z faktúry a vyúčtovania úkonov obhajoby známe. To sa týka najmä rozpisu úkonov obhajoby zo dňa 23.02.2018, v ktorom nie sú uvedené príslušné zákonné ustanovenia a príslušné časy vykonania úkonov. Taktiež nie je zrejmé, či žalobkyňa reálne uhradila odmenu advokáta a či táto bola zahrnutá do jeho účtovníctva. Vo vzťahu k tomu poukazujeme na skutočnosť, že vyčíslenie trov obhajoby zo dňa 23.02.2018 obsahuje zoznam všetkých úkonov obhajoby. Vo väčšine prípadov sa jedná o účasti na hlavných pojednávaniach, ktoré zrejme nemajú byť prečo sporné - o priebehu súd vyhotovoval zápisnice, v ktorých sa uvádza prítomnosť strán. Ak žalovaná namieta, že vo vyčíslení nie je uvedený čas, odkedy dokedy sa pojednávania uskutočnili, tak táto skutočnosť je podstatná iba pri jednom úkone - pojednávaní zo dňa 06.03.2015, ktoré trvalo viac ako 2 hodiny, inak vo všetkých ostatných prípadoch nie je čas trvania úkonov podstatný. Ak napriek tomu žalovaná tieto úkony spochybňuje, za účelom verifikácie žalobkyňa navrhuje pripojiť trestný spis vedený Okresným súdom Košice II pod č. k. 4T 141/2013, z ktorého navrhuje oboznámiť prítomnosť obhajcu na pojednávaniach, a prípadne aj iné procesné úkony obhajoby. Vo vzťahu k námietke žalovaného, že nebolo preukázané, či suma bola zahrnutá do účtovníctva advokáta, uvádzame, že táto je v celom rozsahu irelevantná. Považuje za nepochybné, že ak advokát vystavil faktúru, tak ju eviduje vo svojom účtovníctve. Vo vzťahu k úhrade faktúry bol predložený doklad o úhrade, ktorý preukazuje plnenie na podnikateľský účet. Nie je možné, aby sa tieto úkony odohrali bez toho, aby sa odrazili v účtovníctve. Žalovaná v ďalšom rade namieta úkon - poradu s klientom zo dňa 13.03.2015, keďže medzi prevzatím a prípravou obhajoby a (údajne spornou) poradou nebol vykonaný žiadny procesný úkon, ktorý by odôvodňoval účelnosť tejto porady. Prevzatie a príprava obhajoby v sebe zahŕňa konzultáciu na ďalší úkon, ktorý nasleduje, a preto bola táto porada s klientom nadbytočná. Táto výhrada je v celom rozsahu neopodstatnená. Z vyčíslenia trov je predsa evidentné, že obhajoba bola prevzatá dňa 10.10.2014 a prvé hlavné pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až po pol roku dňa 16.03.2015, čo bol pondelok. Údajne „sporná“ porada sa uskutočnila v piatok 13.03.2015, čo bol posledný pracovný deň pred prvým hlavným pojednávaním vo veci, a bola veľmi podstatná, pretože spočívala v dôkladnej príprave klienta na prvé hlavné pojednávanie, kde sa uskutočňuje vyhlásenie o vine alebo nevine a najmä prvý výsluch obžalovaného. Jedná sa o absolútne kľúčové úkony obhajoby so zásadným vplyvom na ďalší priebeh súdneho konania, pričom si len ťažko predstaviť príčetného advokáta, ktorý by na prvé hlavné pojednávanie poslal klienta nepripraveného. Osobitne zdôrazňujeme, že advokát prevzal zastupovanie až v štádiu po podaní obžaloby, pričom prvá porada s klientom neumožňovala pripraviť klienta na hlavné pojednávanie - bolo potrebné najprv na základe udeleného plnomocenstva preštudovať súdny spis, čo je mimochodom úkon, za ktorý nebola účtovaná žiadna odmena. Žalovaná ďalej spochybňuje úkony - vyjadrenie k odvolaniu poškodeného zo dňa 08.03.2017 a vyjadrenie k dôvodom odvolania prokurátora zo dňa 20.03.2017, s odôvodnením, že je potrebné skúmať, či obhajca nemohol tieto vyjadrenia spojiť do jedného. Vo vzťahu k tomu uvádza, že odvolanie poškodeného a doplnenie dôvodov odvolania prokurátora boli samostatnými procesnými úkonmi dvoch rôznych procesných strán, ktoré boli obhajobe doručované samostatne, v rôznych dňoch, a to 03.03.2017 a 14.03.2017. Obhajca nemohol vedieť, či alebo kedy mu bude doručená ktorá z uvedených písomností, či sa poškodený odvolá alebo nie, a či prokurátor svoje odvolanie odôvodní alebo nie. Odvolanie je z procesného hľadiska úplne iný úkon ako doplnenie dôvodov odvolania, nakoľko prokurátor svoje odvolanie podal ešte na pojednávaní (na rozdiel od poškodeného). Trestný poriadok neobsahuje žiadne ustanovenie, na základe by bolo odôvodnené požadovať, aby za týchto okolností boli spojené vyjadrenia obžalovanej do jedného vyjadrenia, nehovoriac o tom, že v čase, kedy obhajca tieto úkony vykonával, predsa ešte nemohol vedieť, ako rozhodne odvolací súd, a či vôbec bude existovať nejaký dôvod pre uplatnenie nároku na náhradu škody voči štátu. Tieto úkony v žiadnom prípade neboli robené účelovo. Vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch žalovaná namieta, že podľa jej názoru žalobkyňa nepreukázala, že by došlo k tak závažnému zásahu do jej práv, aby oslobodenie spod obžaloby nebolo pre ňu dostatočným zadosťučinením. Je neprocesné, aby žalobkyňa

prenášala svoju dôkaznú povinnosť na súd. Vo vzťahu k tomu uvádzame, že aj vzhľadom na výšku uplatneného nároku 500,- € je evidentné, že sa jedná skutočne len o symbolické odškodnenie za 4 roky trvajúce trestné stíhanie, ktoré so sebou nevyhnutne prináša stav právnej neistoty, strach z odsúdenia, a stratu dôvery v objektivitu a nestrannosť príslušných orgánov a ďalšie negatívne dôsledky. Považujeme za mimoriadne sporné, či samotné oslobodenie spod obžaloby tieto dôsledky eliminuje v celom rozsahu, je potrebné ale zdôrazniť, že samotný postoj žalovanej k uplatnenému nároku na náhradu škody priznanie tohto nároku plne odôvodňuje. Zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ktoré vzniknutú situáciu spôsobili, totiž nedošlo nikdy k žiadnemu ospravedlneniu za nespravodlivé a nezákonné trestné stíhanie žalobkyne, a v podstate aj v poslednom vyjadrení sa Generálna prokuratúra SR tvári, ako keby tu nedošlo k žiadnemu pochybeniu a bolo úplne normálne a akceptovateľné, trestne stíhať nevinných ľudí, len preto, že trestný poriadok takéto procesné úkony pozná a upravuje. Plne v súlade s touto líniou procesnej obrany je aj tvrdenie žalovanej, že údajne žalobkyňa nie je bezúhonná, resp. že v minulosti údajne nevedla riadny život, pretože bola trestne stíhaná za rovnaký trestný čin aj v inom konaní. Toto tvrdí prokuratúra, ktorej by snáď mal byť známy celkový koncept prezumpcie neviny. Žalovaná nebola nikdy za predmetný skutok, ani za žiadny iný, odsúdená a o predmetnom trestnom stíhaní platí to isté - bolo nezákonné a nespravodlivé, a nemalo byť nikdy vedené. Žalovaná predsa nemôže pokračovať v kriminalizácii žalobkyne, ktorá sa nikdy žiadnej trestnej činnosti nedopustila, poukazovaním na nezákonné trestné stíhanie, ktoré boli vedené na základe vykonštruovaných a nepravdivých obvinení.

4. Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobkyne a oboznámením sa so žalobou a s vyjadreniami žalobcu, s vyjadreniami žalovanej a s ďalšími listinnými dôkazmi predloženými stranami a zistil nasledovný skutkový stav:

5. Z výpovede žalobkyne vyplynulo, že v procese neboli priame dôkazy na to, aby bola odsúdená vo veci, napriek tomu svedkovia, ktorí tam prišli, ju celú dobu brali ako osobu, ktorá to spáchala. Počas celého tohto pojednávania resp. konania mala problémy, čo sa týka zamestnania, vystriedala štyri zamestnania, z ktorých ju prepustili z dôvodu tohto trestného stíhania. Rozhodla sa pracovať v zahraničí, keďže nebola nikdy trestne stíhaná, tam sa mohla zamestnať. Prvé zamestnanie mala v darčekovom obchode v E. Y., na pozícii predavačky, kde pracovala asi pol roka, bola kriminálna polícia priamo u nej v práci, u zamestnávateľa, kde tá dôvera tohto zamestnávateľa nebola na jej strane po tomto, došlo k tomu, že jej bývalá zamestnávateľka kontaktovala priamo tohto zamestnávateľa a v rámci týchto vecí s ňou rozviazali pracovnú zmluvu dohodou. Potom nastúpila do spoločnosti Frank na pozíciu predavačky, kde nepôsobila dlho, nakoľko ešte v skúšobnej dobe ju prepustili z neznámych dôvodov. Na to nastúpila do spoločnosti Y., bolo to v obchodnom centre A., kde ju takisto prepustili asi po dvoch mesiacoch skúšobnej dobe z neznámych dôvodov. V tom čase sa dozvedela, že mala v tom prsty jej bývalá zamestnávateľka. Na to bola zamestnaná na Alžbetinej ulici na pozícii predavačky, kde pracovala asi 8 mesiacov, tamto všetko prebiehalo dobre, až pokiaľ ma opätovne nenavštívila jej bývalá zamestnávateľka, ktorá o nej rozprávala, že je zlodejka, že jej spreneverila peniaze. Ona sa snažila vysvetliť danú situáciu, bola vtedy v trestnom stíhaní, neverili jej to vtedy a ukončila pracovný pomer na M. W. dohodou. Potom bola dlhšiu dobu nezamestnaná do apríla XXXX M. Q. M. XXXX pracuje oficiálne I. V. ako opatrovateľka. Je slobodná, bezdetná. Plánovali s partnerom rodinu, avšak z dôvodu aj tohto trestného stíhania, nepohody, rodinu nezaložili. Kriminálna polícia bola aj u nej priamo doma, ešte bývala u rodičov, kde ju fakticky vzali z domu a odiaľ ju predviedli na súd k pani sudkyni. V rámci rodiny to bolo komplikované, lebo otec ju podržal, avšak mama to brala tak, že ten skutok spáchala, došlo to nakoniec k tomu, že bola vyhodená z domu. Nasťahovala sa k partnerovi. Bývalé klientky, ktoré svedčili na pojednávaní, ju stále berú, ako keby bola vinná, resp. odsúdená, nakoľko nemajú informácie o tom, že bola oslobodená. V rámci partnerského vzťahu, partner bol jediný, kto ju podržal tú celú dobu, nakoľko to bolo veľmi emotívne a tak dochádzalo medzi nimi aj ku konfliktom, a preto sa rozhodli, že rodinu a spoločný život na to počkajú až do času, keď sa celý tento proces skončí. Partner má dve deti z prvého manželstva, ktoré to prežívali s nimi, sú takisto súčasťou domácnosti.

6. Z uznesenia OR Policajného zboru v Košiciach, Odboru kriminálnej polície zo dňa XX.X.XXXX, Č.: Q.-XXXX/X-Q.-H.-XXXX súd zistil, že voči žalobkyňi bolo vznesené obvinenie za prečin sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

7. Z uznesenia Okresnej prokuratúry Košice II N.L.. X K. XXX/XX dňa XX.X.XXXX súd zistil, že prokurátor Okresnej prokuratúry Košice II uznesením sťažnosť žalobkyne ako obvinenej zamietol.

8. Z právoplatného rozsudku Okresného súdu Košice II sp.zn. 4T/141/2013 zo dňa 6.12.2016 súd zistil, že žalobkyňa bola oslobodená spod obžaloby z dôvodu, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bola žalobkyňa stíhaná.

9. Zo spisu Okresného súdu Košice II. sp.zn. 4T/141/2013 a to zo zápisnice o trestnom oznámení z čl. 1, uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 18.3.2013 z čl. 8 predmetného spisu, oznámenia o prevzatí obhajoby z čl. 293 predmetného spisu vrátane plnomocenstva zo dňa 7.10.2014, ktorým žalobkyňa splnomocnila zastupovaním v trestnom konaní JW.. S. K., K.. L. Č.. XXX predmetného spisu, záznamu advokáta o nahliadnutí do súdneho spisu z čl. 295, zápisnice o hlavnom pojednávaní zo dňa XX.X.XXXX L. Č.. XXX (G. K. Q. Z.. S. K. L. Q. XX.XX E., N.D. Q. XX.XX E.), zápisnice Q. E. K. L. O. XX.X.XXXX L. Q. XX.XX E., N. Q. XX.XX E. z čl. 346, zápisnice o hlavnom pojednávaní zo dňa 2.3.2016, začaté o 13.00 hod. za prítomnosti obhajcu žalobkyne, skončené o 13.09 hod. z čl. 359, zápisnice o hlavnom pojednávaní zo dňa 2.3.2016 z čl. 362, začaté o 13.00 hod. za prítomnosti obhajcu žalobkyne, skončené o 13.24 hod., zápisnice o hlavnom pojednávaní zo dňa 22.9.2016 z čl. 366, za prítomnosti obhajcu žalobkyne, začaté o 09.30 hod., skončené o 9.56 hod., zápisnice o hlavnom pojednávaní zo dňa 1.12.2016 z čl. 385, zápisnice o hlavnom pojednávaní zo dňa 6.12.2016 z čl. 391 za účasti obhajcu, začaté o 09.30 hod., skončené o 09.35 hod., vyjadrenia k odvolaniu poškodeného zo dňa 8.3.2017 z čl. 409, vyjadrenia k dôvodom odvolania prokurátora zo dňa 20.3.2017 z čl. 414, zápisnice o verejnom zasadnutí zo dňa 11.9.2017 za účasti obhajcu žalobkyne, začaté o 11.30 hod., skončené 12.00 hod., súd zistil, že obhajca žalobkyne sa zúčastnil týchto vyšetrovacích úkonov.

10. Z listu právneho zástupcu žalobkyne zo dňa 26.3.2018 označeného ako žiadosť predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody súd zistil, že žalobkyňa požiadala žalovanú o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, ktorý (nárok) je predmetom tohto konania.

11. Z listu žalovanej zo dňa 29.5.2018 súd zistil, že žiadosti žalobkyne o náhradu škody nebolo vyhovené.

12. Súd právne vec posúdil nasledovne:

13. Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím.

14. Podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní.

15. Podľa ustanovenia § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu. Právo podľa odseku 1 možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. Splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, ak ide o prípady hodné osobitného zreteľa.

16. Podľa ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku (ďalej len "žiadosť") s príslušným orgánom podľa § 4 a 11.

17. Podľa ustanovenia § 17 ods. 1 až 4 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení účinnom od 1.1.2013 uhrádza sa skutočná

škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak. V prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak. Výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. Výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa odseku 2 nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu.

18. Podľa ustanovenia § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení, zodpovednosť za škodu podľa tohto zákona sa vzťahuje na škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona a na škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

19. Predmetom konania procesný nárok žalobkyne na náhradu škody z titulu náhrady trov konania, ktoré žalobkyňa ako poškodenej vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie - uznesenie OR Policajného zboru v Košiciach, Odboru kriminálnej polície zo O. XX.X.XXXX, Č.: Q.-XXXX/X-Q.-H.-XXXX, ktorým bolo začaté trestné stíhanie voči žalobkyni, ktorá bola obvinená za prečin sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona v celkovej výške 951,87 eura s príslušenstvom a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania voči svojej osobe resp. spôsobenej vyššie uvedeným nezákonným rozhodnutím v celkovej výške 500,- eur, ktorý sa opiera o hmotnoprávne ustanovenia §§ 17 ods. 1 až 4 a § 18 ods. 1 až 3 zákona č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom ku dňu 18.3.2013.

20. Vo veci nebolo sporné, že voči žalobkyni bolo uznesením OR Policajného zboru v Košiciach, Odboru kriminálnej polície zo dňa XX.X.XXXX, Č.: Q.-XXXX/X-Q.-H.-XXXX vznesené obvinenie pre skutok kvalifikovaný ako prečin sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, že žalobkyňa nebola stíhaná väzobne, že rozsudkom Okresného súdu Košice II N..L.. XT/XXX/XXXX L. O. X.XX.XXXX bola žalobkyňa oslobodená spod obžaloby z dôvodu, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bola žalobkyňa stíhaná, a že nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím (tak ako je uplatnený v tejto žalobe) bol vopred predbežne prerokovaný so žalovanou na základe písomnej žiadosti žalobkyne ako poškodenej o predbežné prerokovanie nároku, pričom žalovaná uplatnenému nároku na náhradu škody nevyhovela. Trestné stíhanie žalobkyne začalo dňa 18.3.2013 a skočilo dňa 11.9.2017. Žalobkyňa bola a je bezúhonná.

21. Základnými predpokladmi zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci v prípade nezákonného rozhodnutia sú existencia nezákonného rozhodnutia, vydaného orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci, existencia škody a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody.

22. Pri posudzovaní nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť (§ 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov). Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí a zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Základným predpokladom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle cit. ustanovenia § 6 ods. 1 prvá veta uvedeného zákona je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, a to pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom. Pre správnu interpretáciu tohto ustanovenia nestačí vychádzať len z jeho jazykového znenia, teda z doslovného gramatického výkladu, ale je nevyhnutné uplatniť výklad systematicky a teleologicky. Z hľadiska systematického výkladu objasňujúceho obsah právnej normy vo vzájomných súvislostiach s inými právnymi normami možno dospieť k záveru, že pokiaľ cit. ustanovenie § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. je umiestnené vo štvrtej časti označenej ako spoločné ustanovenia, prichádza do úvahy jeho praktické uplatnenie (teda zahrnutie trov konania, ktoré vznikli aj v konaní, v ktorom bola vec postúpená inému orgánu do

náhrady škody) aj v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktorej podmienky upravuje § 6 tohto zákona. Z hľadiska teleologického výkladu vychádzajúceho zo zmyslu a účelu právneho predpisu, ktorým je v prípade uvedeného zákona ochrana základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, nemožno lipnúť na formálnom zrušení (zmene) tvrdeného nezákonného rozhodnutia, ale splnenie tejto podmienky treba vykladať extenzívne. Za ústavne konformný treba preto považovať výklad, podľa ktorého v prípade posudzovania zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania o vznesení obvinenia (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4M Cdo 15/2009).

23. Ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré je skončené oslobodením spod obžaloby, prípadne zastavením trestného stíhania, je treba hľadať nie len v ustanovení čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ale vo všeobecnej rovine predovšetkým v čl. 1 ods. 1 Ústavy, teda v princípoch materiálneho právneho štátu, ktorý musí niesť zodpovednosť za nezákonné konanie svojich orgánov, či za konanie, ktorým štátne orgány alebo orgány verejnej moci priamo zasahujú do základných práv jednotlivca. Na jednej strane je isto povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup týchto orgánov, pokiaľ sa neskôr ukáže nie len ako nezákonný, ale tiež v prípade, keď je trestné konanie samo zastavené alebo, ak bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený. Ako už Ústavný súd ČR v minulosti judikoval, každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého je síce do okamžiku právnej moci meritórneho rozhodnutia potrebné pozeráť ako na nevinného, avšak samotný fakt trestného konania je záťažou pre každého obvineného (nález sp. zn. I. ÚS 554/04, N 67/36 SbNU 707). Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, a to tým viac, pokiaľ sa jedná o obvinenie „nepravdivé“, čo je právoplatne potvrdené oslobodzujúcim rozsudkom súdu, podľa ktorého sa skutok, z ktorého bol jednotlivec obvinený a obžalovaný, nestal, prípadne nebol trestným činom. V náleze sp. zn. IV. ÚS 428/05 (N 185/43 SbNU 115) Ústavný súd ČR vychádza z presvedčenia, že samotné trestné stíhanie je spôsobilé vyvolať dokonca vznik nemateriálnej ujmy. Tým viac je štát povinný reparovať materiálnu škodu, ktorá v súvislosti s trestným stíhaním jednotlivca vznikla. Z hľadiska vyššie uvedeného nie je možné akceptovať názor, podľa ktorého je daná zodpovednosť štátu za škodu iba v prípade zrušenia uznesenia o zahájení trestného stíhania pre nezákonnosť, a nie aj v prípade zastavenia trestného stíhania či oslobodenia spod obžaloby. Takýto výklad je výkladom formalistickým, príliš reštriktívnym a ústavne nekonformným, pretože uprednostňuje formu vyslovenia „nezákonnosti“ trestného stíhania a neberie v úvahu, že z hľadiska vyššie uvedených zásahov do osobnej a súkromnej sféry jednotlivca sú tieto formy vyslovenia „nezákonnosti“ trestného stíhania celkom irelevantné (nález Ústavného súdu ČR sp. zn. ÚS 642/2005).

24. Súd sa stotožnil s argumentáciou žalobkyne, že oslobodenie spod obžaloby z dôvodu, že skutok, pre ktorý bola žalobkyňa stíhaná, nie je trestným činom, teda, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu žalobkyňou, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť, čo je základná podmienka pre uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, tak ako to vyplýva z dikcie ust. § 6 ods.1 citovaného zákona.

25. Predpokladom vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je predovšetkým existencia nezákonného rozhodnutia, t.j. takého rozhodnutia, ktoré je v rozpore s objektívnym právom. Zodpovednosť štátu je podmienená využitím riadnych opravných prostriedkov smerujúcich proti nezákonnému rozhodnutiu. Vznik tejto zodpovednosti ďalej predpokladá, že sa nezákonné rozhodnutie zrušilo, teda zbavilo právoplatnosti. V preskúmvanej veci žalobkyňa svoj nárok na náhradu škody odvodzuje z vyššie uvedeného uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré neúspešne napadla sťažnosťou. Toto uznesenie považovala za nezákonné, lebo trestné stíhanie proti nej nemalo byť vôbec vedené; spáchanie skutku, z ktorého bola obvinená, nebolo preukázané, preto bola spod

obžaloby oslobodená. Toto uznesenie nebolo pre nezákonnosť zrušené podľa § 4 ods.1 citovaného zákona. Na základe vyššie uvedeného má súd za to, že oslobodenie spod obžaloby má hľadiska ust. § 6 citovaného zákona rovnaký význam ako jeho zrušenie pre nezákonnosť. Navyše dodáva, že pri posudzovaní uvedenej otázky treba vziať do úvahy, že po oslobodení spod obžaloby neprichádza do úvahy podanie opravného prostriedku proti uzneseniu o vznesení obvinenia, lebo z hľadiska trestného konania je to už bezpredmetné. Záporná odpoveď na položenú otázku by nezodpovedala zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu obsiahnutej v citovanom zákone. Tá sleduje, aby každá zákonom predpokladaná majetková ujma spôsobená nesprávnym, či nezákonným zásahom štátu proti fyzickej osobe, bola odčinená. Záporná odpoveď by viedla k tomu, že fyzická osoba, proti ktorej bolo vznesené obvinenie, by musela niesť materiálne dôsledky takéhoto rozhodnutia, aj keď sa ukázalo nesprávnym a trestné konanie skončilo tak, že na ňu treba hľadieť ako na nevinnú. Vyššie uvedený výklad predstavuje už ustálenú súdnu judikatúru a súdnu prax. Skutočnosť, že nedošlo (resp. objektívne nemohlo dôjsť) k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné stíhanie, na tom nič nemení. Podstata nároku na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na správnosť alebo nesprávnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok celého trestného stíhania. Súd konštatuje, že v danom prípade je splnená prvá základná podmienka pre záver o zodpovednosti štátu.

26. Pokiaľ ide o nárok žalobkyne na náhradu škody z titulu náhrady trov konania, ktoré žalobkyni ako poškodenej vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie v celkovej výške 951,87 eura, súd konštatuje, že pre účely náhrady škody za zodpovednosť štátu treba za účelne vynaložené náklady poškodeným na zaplatenie odmeny advokátovi na obhajobu považovať náklady v rozsahu tarifnej odmeny (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. apríla 2016, sp. zn. 6 Cdo 402/2015).

27. Najvyšší súd dospel k záveru, že z hľadiska rozsahu náhrady škody, treba primerane použiť aj všeobecné zásady charakteristické pre právnu úpravu týkajúcu sa trov konania (napriek tomu, že trovy konania upravujú procesné predpisy povahy verejnoprávnej a právna úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu má základ v hmotnoprávnej úprave súkromnej povahy). Ide predovšetkým o zásadu, podľa ktorej každý účastník platí trovy konania, ktoré vznikajú jemu osobne a trovy svojho zástupcu. Táto zásada sa v trestnom konaní prejavuje v tom, že obvinený znáša vlastné trovy a výdavky spojené so zvolením obhajcu, včítane odmeny dohodnutej medzi ním a advokátom (§ 553 ods. 1 Trestného poriadku). V súvislosti s náhradou trov konania ide o zásadu, že sa priznáva len náhrada trov potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva. Z uvedeného pravidla vyplýva, že sa uhrádzajú len účelne, či dôvodne vynaložené náklady v konaní, a teda nie všetky náklady, ktoré účastník v konaní vynaložil; pritom záleží na účastníkovi samotnom, aké finančné prostriedky na svoju obranu v súdnom konaní vynaloží. V súvislosti s odmenou za zastupovanie advokátom platí, že aj v prípade, ak sa klient s advokátom dohodne na zmluvnej odmene, pri určení nákladov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej či právnickej osobe, sa výška odmeny advokáta určí podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene (§ 18 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.). V súlade s uvedenými zásadami niet dôvodu, aby štát uhrádzal poškodenému v tomto špecifickom prípade náhradu škody všetky náklady, ktoré vynaložil v trestnom konaní na svoju obhajobu. Obsah základného práva obvineného na právnu pomoc pri obhajobe v trestnom konaní spočívajúci v možnosti zvoliť si obhajcu, nemôže byť z hľadiska rozsahu nároku na náhradu škody proti štátu neobmedzený. Bolo by popretím základných predpokladov pre náhradu škody, aby štát hradil aj náklady spojené so zastúpením, ktoré boli poškodeným vynaložené bezúčelne. Treba preto uplatniť obmedzenie v tom zmysle, že pre účely náhrady škody sa musí jednať o náklady na obhajobu vynaložené účelne. Prijatý záver však žiadnym spôsobom neobmedzuje právo obvineného zvoliť si pre svoju obhajobu v trestnom konaní obhajcu, ale sa iba limituje právo poškodeného na náhradu účelne vynaložených nákladov v konaní. Túto požiadavku treba považovať za legitímnu, lebo niet dôvodu pre to, aby ktokoľvek hradil náklady na odstránenie vadného stavu (v tomto prípade zrušenie nezákonného rozhodnutia), ktoré neboli vynaložené dôvodne. Účelnosť vynaložených nákladov na trovy obhajoby znamená aj to, že štát nie je povinný znášať náklady v podobe neprimerane dohodnutých zmluvných odmien medzi advokátom a poškodeným, ktoré niekoľko násobne prevyšujú odmenu mimozmluvnú (tak je tomu aj v predmetnej veci). Východiskom, čo treba považovať za účelne vynaložené náklady na trovy obhajoby, môže byť už zmienené pravidlo, podľa ktorého pri určení nákladov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej či právnickej osobe, sa výška odmeny advokáta určí podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene. Niet dôvodu, aby sa toto pravidlo neuplatnilo aj pri určení rozsahu náhrady škody spočívajúcej v trovách obhajoby, ktorá náhrada sa priznáva proti štátu, keďže jeho použitím sa objektívne vyjadruje odmena za zastupovanie, ak zástupcom je advokát. Tarifná odmena advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní sa totiž

stanovuje podľa toho, či ide o obhajobu v trestnom konaní alebo o zastupovanie v konaní o priestupkoch, a podľa počtu úkonov právnej pomoci (služby) odstupňovaných podľa hornej hranice trestnej sadzby. Ide o kritériá, ktoré sú jasne určené, ktoré sú merateľné a predvídateľné. Určenie rozsahu náhrady škody podľa uvedených kritérií nepochybne prispieva aj k právnej istote účastníkov tohto právneho vzťahu. Pre účely náhrady škody treba preto za účelne vynaložené náklady poškodeným na zaplatenie odmeny advokátovi na obhajobu považovať náklady v rozsahu tarifnej odmeny. V tejto súvislosti súd zdôrazňuje, že nijako nespochybňuje právo advokáta a jeho klienta dohodnúť v zmluve o poskytnutí právnych služieb zmluvnú odmenu, ktorá môže byť vyššia, než je tarifná odmena. Tu sa iba zohľadňuje, že štát nemusí úhradu zvýšených nákladov vynaložených poškodeným znášať. Napokon treba poznamenať, že ani výška paušálnej odmeny nie je v zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z.z. neobmedzená, ale ju je možné určiť s prihliadnutím na predpokladanú vecnú a časovú náročnosť práce a na základnú sadzbu hodinovej odmeny. So zreteľom na vyššie uvedené súd dospel k právnomu názoru, podľa ktorého pre účely náhrady škody spočívajúcej v nákladoch vynaložených poškodeným (obvineným) na obhajobu v trestnom konaní podľa zákona č. 514/2003 Z.z., treba skutočnú škodu interpretovať v zmysle účelne vynaložených nákladov, za ktoré treba považovať náklady vo výške odmeny advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní určenej podľa ustanovení zvláštného právneho predpisu o tarifnej odmene. Na podporu tohto právneho názoru treba uviesť, že súčasné znenie zákona č. 514/2003 Z. z. stanovuje, že náhrada škody zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania vzniknutých poškodenému v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie a že účelne vynaložené hotové výdavky a odmena za zastupovanie sa určia ako tarifná odmena advokáta (pozri aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 543/2016-29, podľa ktorého názoru /ústavného súdu/ nemožno povinnosť náhrady trov obhajoby vyplývajúcej zo zmluvných dojednaní medzi obhajcom 16 a jeho klientom prenášať na štát, ktorý síce za vzniknutú škodu zodpovedá, súčasne však výber obhajcu zvoleného sťažovateľom ani výšku dojednanej odmeny nemohol ovplyvniť).

28. Z vyčíslenia trov obhajoby zo dňa 23.2.2018 (č.l. 24), zo spisu Okresného súdu Košice II. sp.zn. 4T/141/2013 a z potvrdení o porade s klientom zo dňa 13.3.2015, 24.11.2016 a 11.8.2017, má súd za preukázané, že žalobkyni ako poškodenej vznikli v predmetnom trestnom konaní trovy konania pozostávajúce z nasledovných úkonov právnej služby, ktoré jej boli poskytnuté advokátom, a to dňa 10.10.2014 - prevzatie a príprava obhajoby (1 úkon podľa § 14 ods. 1 písm. a) AT), dňa 13.3.2015 porada s klientom, dňa 16.3.2015 - účasť na pojednávaní, dňa 2.3.2016 - účasť na pojednávaní, dňa 22.9.2016 - účasť na pojednávaní, dňa 24.11.2016 porada s klientom, dňa 6.12.2016 - účasť na pojednávaní, úkon - vyjadrenie k odvolaniu poškodeného zo dňa 8.3.2017, úkon - vyjadrenie k dôvodom odvolania prokurátora zo dňa 20.3.2017, dňa 11.8.2017 porada s klientom a za úkon účasť na verejnom zasadnutí zo dňa 11.9.2017. Celková tarifná odmena za obhajobu teda predstavuje sumu 951,87 eura vrátane paušálnej náhrady hotových výdavkov.

29. Z tohto dôvodu vznikla žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu škody vo výške 951,87 eura.

30. Pokiaľ ide o nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania voči svojej osobe v celkovej výške 500,- eur, súd pri určovaní rozsahu náhrady škody a to nároku na úhradu nemajetkovej ujmy žalobkyne vzniknutej v dôsledku nezákonného rozhodnutia postupoval podľa ustanovenia § 17 ods. 1 a 4 zákona č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom ku dňu vydania nezákonného rozhodnutia, t.j. ku dňu 18.3.2013, ktorý nadväzuje na všeobecnú občianskoprávnu úpravu zakotvenú v zákone č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších právnych predpisov, v zmysle ktorej v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú poškodenému subjektu, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch. Pokiaľ však je možné dosiahnuť náhradu nemajetkovej ujmy iným spôsobom ako už spomínanou peňažnou náhradou, právna úprava dáva prednosť práve tejto inej forme náhrady. Zmysel právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu má spočívať v tom, aby každá škoda spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu, bola primerane odčinená. Ust. § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. zakladá nárok poškodeného na náhradu nemajetkovej ujmy a to bez ohľadu na to, či zároveň vznikla škoda (skutočná škoda či ušlý zisk). Nemajetková ujma predstavuje zásah do inej, než majetkovej sféry poškodeného (nie je spojená so znížením majetkového stavu, či jeho nezvýšením, hoci bolo predpokladané) a vedľa nepriaznivých dôsledkov vyvolaných neprimeranou dĺžkou súdneho konania resp. trestného stíhania, môže zahŕňať aj iné negatívne dopady nesprávneho úradného postupu, či nezákonného rozhodnutia, najmä do osobnostnej integrity poškodeného. Peňažná kompenzácia je v zákone označená za spôsob subsidiárneho odškodnenia, ktoré nastupuje vtedy, ak

nie je možné vzniknutú nemajetkovú ujmu nahradiť inak, t.j. kedy dostačujúcim prostriedkom nápravy by nebolo len obyčajné konštatovanie porušenia práva.

31. V zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. sa poškodeným, ktorým vznikla ujma nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom právo na úhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch uhrádza za súčasného splnenia dvoch podmienok a to, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na spôsobenú ujmu a jednak, že nie je možné túto vzniknutú ujmu uspokojiť inak, čo môže byť napr. formou verejného ospravedlnenia, uverejnením rozsudku, znením jeho odôvodnenia a pod.. Vznik objektívnej zodpovednosti štátu za vznik nemajetkovej ujmy tiež predpokladá existenciu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom nemajetkovej ujmy. Zákon pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy s účinnosťou od 1.1.2009 vymedzil demonštratívnym výpočtom v ust. § 17 ods. 3 okruh skutočností, na ktoré je potrebné pri určení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy prihliadať a v ust. § 17 ods. 4 dokonca stanovil spodnú hranicu výšky nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o zatknutí, zadržaní alebo inom pozbavení osobnej slobody, o treste, o ochrannom opatrení a o väzbe.

32. Citované ustanovenie § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z. je normou s relatívne neurčitou hypotézou, ktorá vyžaduje, aby súd s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti každého individuálneho prípadu sám vymedzil okolnosti významné pre určenie výšky náhrady. Úvaha súdu v tomto smere musí byť odôvodnená a musí mať svoj základ v zistenom skutkovom stave. V danom prípade aj keď v čase zásahu do osobnostných práv žalobcu horná hranica náhrady nemajetkovej ujmy nebola určená, ale bola ponechaná na voľnom uvážení súdu, určenie výšky nemajetkovej ujmy úvahou súdu nie je neobmedzené, pretože súd je povinný pri úvahe o primeranosti výšky finančného odškodnenia povinný vychádzať z úplne zisteného skutkového stavu a opierať sa o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská a kritériá, ktoré podľa úsudku súdu indikujú rozsah spôsobenej nemajetkovej ujmy. Tými sú v prípadoch trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozsudkom, najmä povaha trestnej veci, t.j. závažnosť trestného činu kladeného osobe poškodenej za vinu, lebo tá spravidla priamo úmerne zvyšuje intenzitu, s akou osoba poškodená konkrétne trestné konanie proti nej vedené negatívne vníma a ktorá súvisí i s hrozbou trestného postihu a spoločenského odsúdenia, dĺžka trestného konania, závažnosť nemajetkovej ujmy a overené konkrétne skutkové okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, dopady nezákonného rozhodnutia do osobnostnej sféry poškodeného, nepriaznivosť ich vplyvu na povest' poškodeného, jeho doterajší spôsob života a podobne. Tieto všeobecne (vopred dané) kritériá, ku ktorým sa prihliada pri stanovení toho, čo možno v individuálnom prípade považovať za adekvátne zadosťučinenie, súd pri stanovení formy či výšky zadosťučinenia musí konkretizovať, a to na podklade vykonaným dokazovaním zistených skutočností, z ktorých vychádzal pri ich kvantitatívnom posúdení a stanovení výšky odškodnenia nemajetkovej ujmy s ohľadom na špecifické okolnosti konkrétneho prípadu a tak, aby bola primeraná a aby mohla splniť úlohu reparačnú, nielen symbolickú.

33. Súd má za to, že každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého je síce do okamžiku právnej moci meritórneho rozhodnutia potrebné pozerať ako na nevinného, avšak samotný fakt trestného konania je záťažou pre každého obvineného. Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti a rovnako ako porušenie práva na osobnú slobodu garantovaného článkom 8 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je spôsobilé obmedziť či porušiť právo jednotlivca na rešpektovanie a ochranu jeho súkromného a rodinného života, dôstojnosti osobnej cti a dobrej povesti tak, ako je garantované v čl. 10 Listiny, a to tým viac, pokiaľ sa jedná o obvinenie nepravdivé. Samotné trestné stíhanie je spôsobilé vyvolať dokonca vznik nemateriálnej ujmy. Tým viac je štát povinný reparovať materiálnu škodu, ktorá v súvislosti s trestným stíhaním jednotlivca vznikla.

34. Ľudská dôstojnosť predstavuje najvyššiu hodnotu v základoch celého právneho systému i ústavného poriadku a je možné ju preto považovať za konečný účel právneho poriadku. Tým sa stáva objektívnou ústavnou kategóriou a pôsobí vo vzťahu k ostatným inak nehierarchicky usporiadaným základným právam ako hodnota nadradená a s ohľadom na to je potrebné akýkoľvek zásah či zníženie ľudskej dôstojnosti vnímať ako zásah veľmi závažný a teda, ťažko reparačiteľný. Ľudská dôstojnosť je totiž hodnotou horizontálne neporovnateľnou s ostatnými ústavnými hodnotami či spoločenskými normami, je úplne nenahraditeľná iným statkom a tým menej hodnotou vyčísliteľnou v peniazoch.

35. Trestné stíhanie žalobkyne trvalo takmer 4 roky a 6 mesiacov. V demokratickom a právnom štáte nemôže nastať situácia, kedy sa voči určitej osobe vedie takmer 4 roky a 6 mesiacov trestné stíhanie, kedy je takáto osoba vystavená neustálym procesným úkonom zo strany orgánov činných v trestnom konaní (ako osoba podozrivá a obvinená), toto sa skončí zastavením trestného stíhania resp. oslobodením spod obžaloby z dôvodu, že skutok sa nestal, že osoba skutok nespáchala, prípadne, že skutok nebol trestným činom, pričom takejto osobe, napriek tomu, že bola po celú uvedenú dobu vystavená stresu, úzkosti a frustrácii, nebude priznané odškodnenie nemajetkovej ujmy.

36. Primárnou funkciou náhrady nemajetkovej ujmy je funkcia satisfakčná, čo znamená primerané, s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu optimálne a tým účinné vyváženie a zmiernenie nepriaznivého následku neoprávneného zásahu. Vzhľadom na to, že nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom zmysle slova ani nedá odškodniť a jej rozsah nie je možné ani exaktne kvantifikovať a vyčíslieť, namiesto nej je možné len poskytnutie zadosťučinenia.

37. Pokiaľ ide o vyjadrenie miery, akou bola zásahom znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby v spoločnosti, treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom či inom prostredí fyzickej osoby. Túto mieru treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe poznania a vyhodnotenia tejto reakcie.

38. Kritériá, na ktoré má súd prihliadať pri určení výšky peňažnej náhrady boli ustanovené s účinnosťou od 1.1.2009 v § 17 ods. 3 cit. zákona. Ide o normu s relatívne neurčitou hypotézou, ktorá vyžaduje, aby súd s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti každého individuálneho prípadu sám vymedzil okolnosti významné pre určenie výšky náhrady. Prihliadať má najmä na dopad nezákonného rozhodnutia do osobnostnej sféry poškodeného nepriaznivost' jeho vplyvu na povest' poškodeného, jeho doterajší spôsob života a podobne. Výpočet je demonštratívny a nevylučuje, aby sa prihliadlo aj na iné okolnosti, pokiaľ budú považované za porovnateľne závažné. Je potrebné brať do úvahy aj závažnosť sporu pre účastníka samotného, či išlo o záležitosti osobného stavu alebo rodinnoprávne, prípadne pracovnoprávne.

39. Z vykonaného dokazovania a to z výpovede žalobkyne nepochybne vyplynulo, že samotné trestné stíhanie negatívne ovplyvnilo osobný, pracovný, spoločenský a rodinný život žalobkyne, ako aj jej najbližších rodinných príslušníkov teda v dôsledku trestného stíhania došlo k negatívnej zásahu do osobnostných práv žalobkyne na ochranu jej súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti. Je nepochybné, že z dôvodu začatia trestného stíhania resp. v priamej súvislosti s ním sa žalobkyne zmenil spoločenský a pracovný život.

40. Moderná európska judikatúra povinnosť dokazovať nemajetkovú ujmu už nevyžaduje a pomaly ale isto ju opúšťa aj naša judikatúra (pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 3Cdo 137/2008), lebo trendom sa stáva skutočnosť, že nemajetková ujma vzniknutá už samotným porušením, resp. zásahom do oblasti práv a slobôd každého človeka. Preto nie je potrebné demonštrovať, že takýto zásah so sebou niesol aj ujmu, ktorá sa prejavila navonok vo vzťahu k tretím osobám, príležitostiam, očakávaniam, resp. narušila dôstojnosť človeka v očiach iných. Takýto prístup označuje Európsky súd pre ľudské práva za príliš formalistický (porov.: rozhodnutie ESLP vo veci Danev c. Bulharsko z 2.9.2010, sťažnosť číslo 9 411/05, § 5).

41. Súd však aj v tejto časti vykonal dokazovania, pričom má z výpovedí žalobkyne za preukázané, že k zásahu do práv žalobkyne došlo nepochybne v jej osobnom a rodinnom živote, v okruhu susedov, priateľov a rodinných známych. Tým došlo k nenapraviteľnému zásahu do jej cti a dobrého mena.

42. Ďalej je potrebné poukázať na dobu trestného stíhania takmer 4 roky a 6 mesiacov, kedy sa musela (uvedené nie je potrebné osobitne dokazovať) žalobkyňa zúčastňovať na úkonoch v prípravnom konaní, výsluchoch pred vyšetrovateľom, ktoré spolu s hrozbou vysokého trestu nepochybne negatívne pôsobili na jej psychický stav. Za prečin sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona hrozí trest 1 až 5 rokov.

43. Súd opakuje a dopĺňa, že pokiaľ ide o kritéria náhrady, vzhľadom k právnej úprave, ktorá pri rozhodovaní o výške relutárnej náhrady neposkytuje súdom presné vodítka pre jej vyčíslenie, je potrebné

prihliadať k judikatúrou ustáleným kritériám pre jej určenie. Ide o kritéria, ktoré možno posudzovať ako na strane poškodeného tak na strane škodcu (zodpovednej osoby).

44. Okolnosti na strane osoby zodpovednej (pôvodca zásahu), sú napr. jeho postoj (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a i.). Je úplne zreteľné, že postoj tejto osoby môže podstatným spôsobom ovplyvniť vnímanie ujmy poškodeným; ústretové správanie, ospravedlnenie, či prejavená ľútosť škodcu, môže zmierniť dopady nemajetkovej ujmy, naopak jeho ľahostajnosť, arogancia ju môže ešte prehĺbiť. Je nutné prihliadať aj na jeho majetkové pomery tak, aby bola daná možnosť reálneho uspokojenia priznaných nárokov [k zoznamu kritérií a ďalším okolnostiam vo vzťahu k tomuto druhu odškodneniu podrobnejšie najmä Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občiansky zákonník. Komentár. Zväzok VI. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1117-1120 (komentár k § 2959 P. Vojtek) a k doktríne odškodnenie duševných útrap bližšie Hulmák, M. a kol. Občiansky zákonník VI. Závazkové právo. Osobitná časť (k § 2055-3014). Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1717-1723 (komentár k § 2959 P. Bezouška)].

45. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je dôležitým aspektom to, aby jej výška odrážala všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Ústavný súd Českej republiky konštatuje, že pri určení výšky sumy relatívnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež tým spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú sumy tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch, a to nielen v obdobných, ale aj v ďalších, v ktorých išlo o zásah do iných osobnostných práv, a to najmä do práva na ľudskú dôstojnosť. Inými slovami spôsobom, ako možno dosiahnuť relatívne spravodlivého vyčíslenie výšky relatívnej náhrady, je zohľadnenie súm priznaných v iných porovnateľných konaniach (pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/2014 zo dňa 22.12.2015).

46. Žalovaná ani len netvrdila, že sa pôvodca zásahu do osobnostných práv žalobkyne žalobkyni ospravedlnil, nahradil jej škodu resp. prejavil nejakým spôsobom ľútosť.

47. Súd má teda za to, že vzhľadom na pretrvávajúce negatívne dôsledky nezákonného rozhodnutia o vznesení obvinenia a začatí trestného stíhania samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením. Výška nemajetkovej ujmy je daná úvahou súdu. Súd dospel k názoru o potrebe odškodniť žalobkyňu za morálne poškodenie jej osoby v dôsledku takmer 4 roky a 6 mesiacov trvajúceho trestného stíhania. So zreteľom na vek poškodenej, jej osobu, doterajší život (bezúhonnosť) a prostredie, v ktorom a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy, závažnosť následkov, ktoré jej vznikli v súkromnom živote a v spoločenskom uplatnení, ktoré sa nepochybne zhoršilo, súd považuje priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 500,- eur (ako to požaduje žalobkyňa) za primerané finančné zadosťučinenie.

48. Súd je toho názoru, že všetky vyššie uvedené následky, predstavujúce nemajetkovú ujmu, sú v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím. Vzťah medzi príčinou (nezákonným rozhodnutím) a následkami je priamy, bezprostredný; nebyť začatia trestného stíhania, tieto následky by nenastali.

49. Z tohto dôvodu vznikla žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 500,- eur.

50. V nadväznosti na vyššie uvedené, pokiaľ ide o určenie dňa omeškania žalovanej s plnením peňažného dlhu, má súd za to, že úroky z omeškania možno žalobkyni priznať iba od toho času, kedy sa žalovaná dostala do omeškania s plnením peňažného dlhu. V tomto prípade treba postupovať podľa ustanovenia § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. a vychádzať z toho, že lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody. Žalovaná oznámila žalobkyni listom zo dňa 29.5.2018, že neuspokojí nárok žalobkyne na náhradu škody, ktorým dňom sa dostala do omeškania.

51. Podľa ustanovenia § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškani. Ak ho nesplní ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení. Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný

platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

52. Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v platnom znení výška úrokov z omeškania je o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

53. Výška základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky bola k 29.5.2018 0%.

54. Na základe uvedených skutočností a citovaných zákonných ustanovení súd preto žalobe v podstatnej časti vyhovel a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyňi titulom náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci sumu vo výške 1.451,87 eura spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 951,87 eura od 30.5.2018 (ako to požaduje žalobkyňa ako dominus litis) do zaplatenia. V prevyšujúcej časti úrokov z omeškania nad 5% ročne zo sumy 951,87 eura súd žalobu zamietol.

55. Podľa ust. § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

56. Podľa ust. § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

57. Podľa článku 4 Civilného sporového poriadku ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci. Ak takého ustanovenia niet, súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon, tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej náuky a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

58. Podľa ust. § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

59. Podľa ust. § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

60. Súd o trovách konania rozhodol v zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku tak, že žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% z dôvodu, že rozhodnutie o výške nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu a v časti nároku na náhradu škody bola žalobkyňa plne úspešná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na tunajší súd v troch písomných vyhotoveniach.

Podľa ust. § 359 Civilného sporového poriadku odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa ust. § 363 Civilného sporového poriadku sa v odvolaní popri všeobecných náležitostiach podania (ust. § 127 ods. 1 a ods. 2 Civilného sporového poriadku) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa ust. § 364 Civilného sporového poriadku rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa ust. § 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku odvolanie možno odôvodniť len tým, že:

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa ust. § 365 ods. 2 Civilného sporového poriadku odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa ust. § 365 ods. 3 Civilného sporového poriadku odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa ust. § 366 Civilného sporového poriadku prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku. Exekúciu vykoná ten exekútor, ktorého v návrhu na vykonanie exekúcie označí oprávnený (ust. § 38 zákona č. 233/1995 Z.z.) a ktorého vykonaním poverí súd, ak osobitný predpis alebo tento zákon neustanovuje inak (ust. § 29 zákona č. 233/1995 Z.z.).